

WYDARZENIA

Kamień węgielny pod CKWS

24 listopada, uroczystym położeniem kamienia węgielnego, rozpoczęła się budowa Centrum Konserwacji Wraków Statków wraz z Magazynem Studyjnym w Tczewie – nowego budynku przy ul. Paderewskiego, w najbliższym sąsiedztwie Muzeum Wisły. Na uroczystość przybyło duże grono znakomitych gości – minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Małgorzata Omilanowska, konsul Królestwa Norwegii Michał Rzeszewicz, były ambasador Polski w Norwegii Wojciech Kolańczyk, marszałek województwa pomorskiego Mieczysław Struk, prezydent Tczewa Mirosław Pobłocki, prezes Ligi Morskiej i Rzecznej dr Andrzej Królikowski, prezes TP NMM dr Fryderyk Tomala, a także główny projektant budynku Aleksandra Duch-Wojtczak z firmy FORMA architekci Sp. z o.o. i Radosław Kafłowski – przedstawiciel firmy SKANSKA SA, która prowadzić będzie prace budowlane. Ekumenicznego poświęcenia budowy dokonali ksiądz prof. dr hab. Marcin Hintz, biskup diecezji pomorsko-wielkopolskiej kościoła ewangelicko-augsburskiego. Najnowszą inwestycją NMM pozwoli stworzyć miejsce odpowiadające potrzebom rozwijającej się instytucji, o najwyższych standardach, wyposażone w nowoczesną aparaturę umożliwiającą optymalizację procesu konserwacji zabytków. Projekt realizowany jest w ramach Programu „Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego” dzięki funduszom norweskim i funduszom EOG, w partnerstwie polsko-norweskim z Narodowym Muzeum Morskim w Oslo oraz Muzeum Historii Kultury w Oslo. Zakończenie budowy planowane jest na grudzień 2015 r.

Uroczystość wmurowania kamienia węgielnego pod Centrum Konserwacji Wraków Statków wraz z Magazynem Studyjnym w Tczewie. Fot. Bernadeta Galus

Przekazanie wraku samolotu

Wrak samolotu Douglas A-20 z okresu II wojny światowej, podniesiony z dna Bałtyku przy współudziale i pod nadzorem pracowników NMM, został 3 listopada oficjalnie przekazany do Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie. Z tej okazji w Porcie Wojennym w Gdyni odbyła się konferencja prasowa, w której udział wzięli minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Małgorzata Omilanowska, podsekretarz stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej dr Maciej Jankowski oraz dyrektorzy: NMM – dr Jerzy Litwin i Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie – Krzysztof Radwan. Wrak po wydobyciu został wstępnie oczyszczony i zabezpieczony przez konserwatorów z NMM. W trakcie prac odsłonięto oznaczenie w formie czerwonej gwiazdy, dzięki czemu wiadomo, że samolot był jednym z ponad 2,9 tys. egzemplarzy przekazanych ZSRR przez Amerykanów w 1942 r. Ślady wskazują, że został ostrzelany z morza, przez okręt wojenny, natomiast ustawienie śmigła w tzw. chorągiewkę świadczy, że wodował z uszkodzonym prawym silnikiem. 7 listopada wrak został odtransportowany do Krakowa. Tam czeka go przede

wszystkim oczyszczenie z ok. 10 ton osadów, a potem długo-trwałe prace konserwatorskie. Na ekspozycji może pojawić się za trzy lata. Rozważanych jest kilka koncepcji prezentacji wraku, m.in. w akwarium z zainscenizowanym dnem morskim.

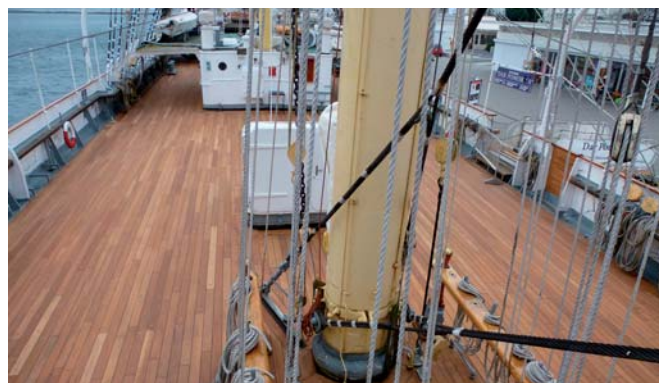

Wiceminister Maciej Jankowski, minister Małgorzata Omilanowska i dyrektor NMM Jerzy Litwin przed wrakiem Douglasa A-20. Fot. Bernadeta Galus

AKTUALNOŚCI

Iroko na „Darze Pomorza”

Pod koniec listopada zakończył się – rozpoczęty przed trzema laty – gruntowny remont pokładów statku-muzeum „Dar Pomorza”. Wymienione zostało całkowicie pokrycie pokładów: dziobowego, rufowego i śródkręcia. Użyte do tego zostały belki wykonane z iroko – gatunku drewna występującego w tropikalnych rejonach Afryki, które zakupiono w firmie Bracia Ludwiński ze Szczecina. Na potrzeby remontu zdemontowano wszystkie urządzenia pokładowe. Zostały one potrójnie zakonserwowane, a po powrocie na miejsce zabezpieczone elastyczną masą uszczelniającą. Prace drewniane wykonała firma Mirosława Michałaka z Luzina. Znaczący udział w kosztach remontu miało miasto Gdynia. Podkreślić należy, że przez cały okres remontu statek-muzeum był udostępniony dla zwiedzających, dokonywano jedynie koniecznych modyfikacji trasy.

Wymieniony pokład na statku-muzeum „Dar Pomorza”. Fot. Jan Sobczak

Głazik – model 3D

Podczas realizacji projektów finansowanych przez MKiDN w latach 2013 i 2014 powstały modele 3D trzech wraków z Zatoeki Gdańskiej: F53.27 Porcelanowiec, F53.14 i F 53.31 Głazik. Fotogrametria Porcelanowca była pierwszą w Polsce i jedną z pierwszych na świecie próbą wykonania podwodnej dokumentacji 3D stanowiska archeologicznego. Ostatnio dzięki pracom podwodnym, prowadzonym latem i jesienią tego roku pod kierownictwem Tomasza Bednarza z Działu Badań Podwodnych NMM, powstał trójwymiarowy model stanowiska podwodnego

Głazika, który zobaczyć można na naszej stronie internetowej www.nmm.pl, w zakładce „Aktualności”. Stworzony został na podstawie ponad 6 000 fotogramów i ma o wiele lepszą jakość od szesznarocznego modelu 3D wraka Porcelanowca. Fotogrametryczne modele 3D obiektów podwodnych są rewolucją w metodyce badań i sposobie dokumentowania obiektów tego typu. Co ważne, fotogramy wykonywać można bez straty ich jakości nawet przy małej przejrzystości wody – wystarczy zaledwie metr widoczności. Metoda ta jest od 2013 roku równolegle stosowana i rozwijana przez dwa ośrodki badawcze: Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku oraz Texas A&M University (Projekt Gnalic).

Spotkanie konserwatorów drewna

27 listopada odbyło się w Dziale Konserwacji Muzealiów NMM spotkanie robocze konserwatorów mokrego, archeologicznego drewna. W panelach dyskusyjnych wzięli udział specjaliści z czterech placówek zajmujących się tą rzadką specjalnością konserwatorską: Muzeum Archeologicznego w Biskupinie, Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, Instytutu Archeologii UMK w Toruniu i Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku. Zaproszenie przyjęli przedstawiciele Wydziału Technologii Drewna SGGW w Warszawie i Uniwersytetu Przyrodniczego z Poznania – dwóch uczelni, które systematycznie zajmują się badaniami archeologicznego drewna. Spotkanie obejmowało przedstawienie osiągnięć konserwatorskich wymienionych placówek, dyskusję na temat zabezpieczania i konserwacji mokrych zabytków drewnianych oraz metod badawczych przydatnych w konserwacji. Spotkanie zorganizowała i prowadziła Irena Jagielska z Działu Konserwacji NMM, badacz drewna, a od kilkunastu lat konserwator wielkogabarytowych obiektów drewnianych.

Uczestnicy spotkania podczas zwiedzania Działu Konserwacji Muzealiów. Fot. z archiwum Działu

Dwa wykłady

21 listopada w Ośrodku Kultury Morskiej odbyły się dwa wyjątkowe wykłady. Pierwszy z nich, zatytułowany „The origins of the sport of sailing + short module on the boats *Dantzics*”, wygłosił Hal Sisk, wiceprzewodniczący irlandzkiego Stowarzyszenia Historyków Jachtingu, emerytowany inżynier i wynalazca, który był także dyrektorem małego Muzeum Morskiego w Dublinie. Od młodości pasjonował się historią budowy irlandzkich łodzi i jachtów. Był sponsorem i edytorem technicznym wybitnej publikacji pt. „Traditional Boats of Ireland” oraz autorem książki „Dublin Bay, the Cradle of Yacht Racing”. Od kilku lat zajmuje się badaniem eksportu małych łodzi o nazwie „Dantzics” z Gdańska do Dublina, ok. roku 1820. Na co dzień żegluje po Zatoce Dublińskiej na małej klasycznej łodzi o budowie zakładkowej. Autorami drugiego wykładu, pt. „Museum of Maritime Archaeology in St. Petersburg and recent underwater discoveries in Russia” byli Andrei Lukoshkov i Roman Prohorov z Narodowego Centrum Badań Podwodnych w St. Petersburgu. Naukowcy ci specjalizują się w badaniach podwodnych prowadzonych na wodach północno-zachodniego regionu Federacji Rosyjskiej. W trakcie realizacji projektu badawczego pt. „Podwodne dziedzictwo Rosji” odkryto tam od 2002 roku prawie 500 zatopionych obiektów, z czego jedną trzecią stanowią mniejsze statki i łodzie do 15 metrów długości. Obecnie trwają prace przygotowawcze do organizacji nowego muzeum morskie-

go w Sankt Petersburgu, gdzie zostaną pokazane m.in. wraki statków z różnych epok. Obok muzeum będzie działać laboratorium konserwacji zabytków. W czasie wykładu zaprezentowano niezwykle zdjęcia wraków, zabytków archeologicznych i wizualizacje nowej placówki muzealnej. Goście z Federacji Rosyjskiej liczą w przyszłości na ściślejszą współpracę z naszym Muzeum.

WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

Projekt PRO BSR

26 listopada odbyła się w Kopenhadze narada związana z realizacją projektu *PRO BSR*. Jest to pilotażowy projekt, finansowany przez Radę Państw Morza Bałtyckiego i prowadzony przez Grupę Monitorującą ds. Bałtyckiego Dziedzictwa Kulturowego (GM), a ma na celu stworzenie strategii dla działań GM do roku 2020. Liderem jest Muzeum Zamku Gottorf w Szlezwiku w Niemczech, a partnerami: NMM wraz z Muzeum Morskim Finlandii w Kotce. Narada dotyczyła przygotowywanego „Planu działań dla morskiego dziedzictwa kulturowego”. Ponadto dyskutowano o dużym projekcie flagowym, który ma być efektem *PRO BSR*. Wstępnie projekt ten ma integrować politykę państw bałtyckich dotyczącą tworzenia planów zagospodarowania przestrzennego terenów morskich z punktu widzenia zasobów dziedzictwa kulturowego. W Polsce toczą się obecnie konsultacje branżowe dla tych planów, w których konieczne jest uwzględnienie ochrony dziedzictwa kulturowego. W kolejnych miesiącach zostaną opracowane założenia dla tego przedsięwzięcia. Na początek lutego 2015 r. planowane jest spotkanie zarządu Grupy Monitorującej z nową dyrektorką Narodowego Instytutu Dziedzictwa prof. Małgorzatą Rozbicką. Ma to związek z objęciem przewodniczenia GM przez Polskę od czerwca 2015 do czerwca 2016.

O Atlasie Dziedzictwa Morskiego w Tallinie

Wśród 17 oficjalnych priorytetów Strategii dla Morza Bałtyckiego znajduje się także kultura. Wprowadzona do oficjalnego dokumentu dwa lata temu, zyskuje stopniowo na znaczeniu dzięki wielu projektom prowadzonym przez instytucje i agendy działające w miastach bałtyckich. 13-14 listopada w sali konferencyjnej Biblioteki Narodowej w Tallinnie zaprezentowano najważniejsze projekty flagowe priorytetu Kultura. Wśród nich był także Atlas Dziedzictwa Morskiego, który został stworzony w ramach projektu *Seaside* (Program Południowy Bałtyk), a obecnie jest kontynuowany w projekcie *MARTABAL* (*Seed Money Facility*). Wizję przyszłego rozwoju Atlasu jako narzędzia promocji regionu oraz podnoszenia atrakcyjności oferty turystycznej miejscowości położonych nad Bałtykiem przedstawiła Katarzyna Nowicka, kierownik Działu Marketingu NMM, która jest koordynatorem projektu. Konferencja w Tallinie była poświęcona także możliwościom finansowania działalności kulturalnej w nowej perspektywie finansowej 2014–2020, m.in. w programach *South Baltic* i *Interreg Baltic Sea Region*. Stronę polską na konferencji reprezentowali: Jacek Olbrycht, dyrektor generalny w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Anna Ceynowa z MKiDN, która jest jednym z koordynatorów priorytetu Kultura oraz dyrektor Nadbałtyckiego Centrum Kultury w Gdańsku Larry Okey-Ugwu.

ZAPROSZENIE

Światło w ciemnościach

Światło w grudniowych ciemnościach niesie nadzieję – taką samą, jakiej doświadczali zabłąkani na morzu żeglarze. Czasem było to zbawcze światło latarni morskiej, czasem – rozpalany dla zmylenia ogień przybrzeżnych rozbójników. Historię światła w nawigacji przedstawi ekspozycja czasowa „Lux in tenebris. Światło w ciemnościach”, przygotowana przez Towarzystwo Przyjaciół NMM przy współpracy z naszym Muzeum, współfinansowana ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Na jej otwarcie zapraszamy 19 grudnia o godz. 15 do Spichlerzy na Ołowiance.